

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۲/۱۰/۱۹

قیس کبیر

جمع آوری مصادر دری/پارتی در قاموس کبیر افغانستان قسمت اول

خالی از اشتباه نیست

«مصدر» در لغت به معنی محل صدور و اصل و ریشه و منشأ لغات است. در دستور هر زبان، شناخت مصادر آن اساس ترین نکته در زبانشناسی آن زبان میباشد. برای حل شناخت مصادر از لحاظ زمانی که اهمیت به سزای دارد. پس قاموس نویسان ما خود را موظف میدانند تا حد امکان این اصل را روشن در خدمت جامعه خود قرار دهد. به قول شاعر:

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس
که دراز است ره مقصد و [ما] نوسفریم

در قسمت اول مضمون به تعداد ۱۳۰ مصدر ثبت شده در قاموس کبیر افغانستان معرفی میشود و در قسمت های دیگر به تعداد آن افزوده خواهد شد. شما میتوانید معنی مصادر را مستقیماً در قاموس جست و جو کنید. در بخش آخری، تقسیمبندی به مصادر لازمی، متعدی و جعلی صورت خواهد گرفت تا زبانی آنها مورد تفحص قرار گیرد. کار علمی آنست که باید قدرت، توان و ضعف را ارزیابی کرد و نه هوایی نظر نوشت و قضاوت کرد. به طور مثال آیا ما قادر به آن هستیم که بدون اعراب لسان های خود را به تکنالوژی جدید تجهیز کنیم و یا بسیار مسائل مهم دیگر.

تشریح جدول مصادر:

مصدر دومی و سومی - بعضی افعال در زبان دری/پارتی دو و یا سه مصدر دارند مثل: « خوابیدن / خواباندن / خوابانیدن»، « رستن - روییدن»، « گشتن - گردیدن»، « گذاختن - گذایدن»، « پرهیختن - پرهیزیدن»، « جستن - جهیدن».

مصادر که دارای ریشه مشترک مانند « خوابیدن / خواباندن / خوابانیدن»، یک مصدر حساب میشوند و مصادر که ریشه مشترک ندارند، با رنگ زرد نشانی شده و توسط یک حلقه با هم می پیوندند.

جدول مصادر

شماره	مصدر اول	مصدر دومی	مصدر سومی	ریشه
1	آسودن			
2	آشفتن			
3	افتادن			
4	موختن			
5	آموزیدن	آموزاندن	آموزانیدن	یک ریشه
6	آگهیدن آگاهیدن	آگاهاندن	آگاهانیدن	یک ریشه

د پانو شمیره: له 1 تر 6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولئ

			باریدن	7
			بالیدن	8
			بودن	9
			پريدن	10
			پژمردن	11
پک ریشه	پندانیدن	پندانن	پنديدن	12
			ترشیدن	13
			پوزیدن	
پک ریشه	تپانیدن	تپانندن	تپيدن	13
			ترايدين	14
			تراويدن	15
پک ریشه	ترکانيدن	ترکانندن	ترکانيدن	16
پک ریشه	ترقانيدين	ترقاندن	ترقيدن	17
پک ریشه	کفانيدين	کفاندن	کفيدن	18
پک ریشه	چلانيدين	چلاندن	چليدن	19
			رفتن	20
پک ریشه	دوانيدن	دوانندن	دويدن	21
			رُستن	22
پک ریشه	رسانيدن	رسانندن	رسيدن	23
			رهيدن	24
			جهيدن	25
			روييدن	26
			ريدن	27
			زيستن	28
پک ریشه	سوختانيدين	سوختاندن	سوختن	29
پک ریشه	شارانيدين	شاراندن	شاريدن	30

د پانډو شميره: له 2 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليولو مخکې په څير و لولئ

			شتافتن	31
			شدن	32
پک ریشه		شکفتن	شکفتن	33
			شلیدن	34
			رستن	35
			غرنبیدن	36
			غنون	37
			کاستن	38
			کاهیدن	39
			گریستن	40
			گذشتن	41
			گردیدن	42
پک ریشه	گریختانیدن	گریختانیدن	گریختن	43
پک ریشه		گریزانیدن	گریزاندن	44
پک ریشه	گریستانیدن	گریستاندن	گریستن	45
پک ریشه	گنجانیدن	گنجاندن	گنجیدن	46
پک ریشه	لرزانیدن	لرزاندن	لرزیدن	47
پک ریشه	لغزانیدن	لغزاندن	لغزیدن	48
پک ریشه	لقانیدن	لقاندن	لقیدن	49
پک ریشه	لمبانیدن	لمباندن	لمبیدن	50
			لمیدن	51
پک ریشه	نشسانیدن	نشستاندن	نشستن	52
			شیشتن	53
			مردن	54
			نگردن	55
			نگریستن	56

د پانو شمیره: له 3 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

			ترنجیدن	57
پک ریشه	دوانیدن	دواندن	دویدن	58
پک ریشه	رسانیدن	رساندن	رسیدن	59
پک ریشه	غلطانیدن	غلطاندن	غلطیدن	60
			پیراختن	61
			ژکیدن	62
پک ریشه		سپتهیدن	ستهیدن	63
پک ریشه		تانستن	توانستن	64
			توفیدن	65
			جستن	66
			جستن	67
			خزیدن	68
			توریدن	69
پک ریشه	جنبانیدن	جنباندن	جنبیدن	70
پک ریشه	چرانیدن	چراندن	چریدن	71
			خزیدن	72
			خسبیدن	73
			خفتن	74
پک ریشه	خنانیدن	خنداندن	خندیدن	75
			خنیدن	76
پک ریشه	خيسانیدن	خيستاندن	خيستن	77
پک ریشه	خيزانیدن	خيزاندن	خيزيدن	78
			شگوفیدن	79
			شگفتن	80
			چکیدن	81
			پوسيدن	82
			سزیدن	83
پک ریشه		آزماییدن	آزمون	84

د پانو شميره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لېکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

			آزاریدن	85
پک ریشه		آراییدن	آراستن	86
			آغشتن	87
			آفریدن	88
			آمرزیدن	89
پک ریشه		آمیزیدن	آمیختن	90
			آهنجیدن	91
			آهیختن	92
			آوردن	93
			آویختن	94
			افراختن	95
			افراشتن	96
			انداختن	97
			انباشتن	98
			افروختن	99
			افروزیدن	100
			اندودن	101
			اندوختن	102
پک ریشه	انگاریدن	انگاردن	انگاشتن	103
		افشانیدن	افشاندن	104
		افکندن	افگندن	105
			ایستاندن	106
		انگیزیدن	انگیختن	107
			دوزیدن	108
			دوختن	109
	(در عوض انباشتن اما زیاد مورد استفاده ندارد)		اوباشتن	110

د پانوی شمیره: له 5 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ

111	آلودن	آلابیدن	پک ریشه
112	باختن		
113	یافتن		
114	یابیدن		
115	برتاقتن		
116	بردن		
117	بریدن		
118	زدودن	زدایدن	پک ریشه
119	بستن		
129	پاییدن		
130	پاشیدن	پاشاندن	پاشانیدن پک ریشه

پایان قسمت اول

نوت: تشکر از انجینر شیر ساپی به سبب جمعآوری مصادر....